

Dit pdf bestand bevat alle beschikbare talen van het opgevraagde document.

Ce fichier pdf reprend toutes langues disponibles du document demandé.

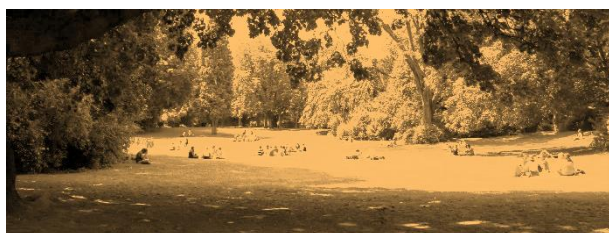
This pdf file contains all available languages of the requested document.

Dieses PDF-Dokument enthält alle vorhandenen Sprachen des angefragten Dokumentes.

COPRO vzw - Onpartijdige instelling voor de controle van bouwproducten
COPRO asbl - Organisme impartial de contrôle de produits pour la construction
COPRO - A not-for-profit impartial product control body for the construction industry

Z.1. Researchpark - Kranenberg 190 - BE-1731 Zellik (Asse)
T +32 (0)2 468 00 95 - info@copro.eu - www.copro.eu

KBC IBAN BE20 4264 0798 0156 - BIC KREDBEBB - BTW/TVA/VAT BE 0424.377.275 - RPR Brussel/RPM Bruxelles/RLP Brussels

NIWE Voorschriften

Voor opdrachtgevers

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	3
INLEIDING	4
1 ONDERWERP EN TOEPASSINGSGEBIED	5
2 NORMatieve VERWIJZINGEN	6
3 TERMEN EN DEFINITIES	7
4 CONTEXT VAN DE ORGANISATIE	9
4.1 INZICHT IN DE ORGANISATIE EN HET TOEPASSINGSGEBIED VAN HET NIWE LABEL ...	9
5 LEIDERSCHAP	10
5.1 LEIDERSCHAP EN BETROKKENHEID	10
5.2 BELEID	10
5.3 ROLLEN, VERANTWOORDELIJKHEDEN EN BEVOEGDHEDEN BINNEN DE GEMEENTE 11	
5.4 MILIEUBEWUSTZIJN	12
6 PLANNING	13
6.1 DOELSTELLINGEN EN DE PLANNING OM ZE TE BEREIKEN	13
7 ONDERSTEUNING	14
7.1 MIDDELEN	14
7.2 COMPETENTIE	14
7.3 BEWUSTZIJN	14
7.4 COMMUNICATIE	15
8 UITVOERING CONFORM HET HET NIWE LABEL	16
8.1 ALGEMEEN	16
8.2 TECHNISCHE BEPALINGEN HET NIWE LABEL	17
9 EVALUATIE VAN DE PRESTATIES	21
9.1 METEN, EVALUEREN EN VERBETEREN VAN DE KWALITEIT VAN DE DIENSTVERLENING	21
9.2 MANAGEMENTBEOORDELING	21
9.3 INTERNE AUDIT	22
10 VERBETERING	23
10.1 KENNISONTWIKKELING EN KENNISUITWISSELING	23
BIJLAGE 1	24

Als maatschappij staan we voor een aantal belangrijke uitdagingen. Menselijke activiteiten zetten een grote druk op de beschikbare open ruimte. Meer dan de helft van onze bevolking woont in steden en sterk verstedelijkt gebied. Om onze levenskwaliteit te vrijwaren, moeten we ons leefmilieu op een duurzame wijze vormgeven en ontwikkelen.

Klimaatsveranderingen maken ons duidelijk dat het de hoogste tijd is om daar iets aan te veranderen. De mens is niet alleen, maar leeft in symbiose met de natuur. Via de ecosysteemdiensten is de natuur een belangrijke partner in het keren van het tij. Bij overheden is reeds veel goede wil aanwezig om aan natuurinclusief bouwen en aan natuurinclusieve stadsontwikkeling te doen. Mooie voorbeelden zijn dan ook beschikbaar, maar een geïntegreerde aanpak moet versnippering tegen gaan. Het is belangrijk er over te waken dat de dynamiek die ontstaat door verstedelijking ook benut wordt om onze natuur te versterken.

Als partner bij infrastructuurwerken wil COPRO inzetten op de uitbouw van een kwaliteitsvolle open ruimte. Samen met de opdrachtgevers, ontwerpers en aannemers willen we het natuurinclusief werken stimuleren.

Deze versie is goedgekeurd door de adviesraad van het NIWE Label op 19 januari 2024.

Onze kijk op het openbare groen is de afgelopen jaren flink veranderd. We zijn tot het inzicht gekomen dat het groen in onze directe woonomgeving heel belangrijk is en dat we het moeten koesteren. Dat we het niet langer als kostenpost moeten zien, maar kunnen inzetten om maatschappelijke baten mee te realiseren. Groen in de stad kan een versterking van biodiversiteit opleveren en tegelijkertijd de gevolgen van klimaatverandering voor de bewoners, zoals wateroverlast en hittestress, verminderen. Mensen gaan in een groene omgeving meer naar buiten, krijgen meer beweging en komen elkaar vaker tegen. Zo draagt groen bij aan een betere gezondheid, meer sociale cohesie en een groter welzijn. Groen speelt een rol bij luchtzuivering en stof afvang. Meer groen is ook gunstig voor het vestigingsklimaat. Groen levert een stevige bijdrage aan onze leefomgeving.

Duurzaamheid, biodiversiteit en klimaat staan dan ook hoog op de prioriteitenlijst van veel organisaties en besturen. Natuurinclusief werken helpt deze doelstellingen te behalen. Niettegenstaande de specifieke aandacht die natuurinclusief werken vereist, hoeft dat echter niet ingewikkeld te zijn. De NIWE Voorschriften helpen opdrachtgevers op een eenvoudige manier de open ruimte en bebouwde omgeving natuurinclusiever te maken. Naast het werken volgens de principes van de natuurtechnische milieubouw (NTMB) bevatten deze voorschriften enkele laagdrempelige eisen die er moeten toe leiden een duurzame groene omgeving te verkrijgen.

1 ONDERWERP EN TOEPASSINGSGBIED

Deze voorschriften zijn er op gericht om een betrokken, geëngageerde en deelnemende organisatie te ondersteunen bij het opstarten en uitwerken van een natuurinclusieve werking.

De voorschriften hebben het verhogen van de biodiversiteit, de daaruit voortvloeiende ecosysteemdiensten en het optimaliseren van de maatschappelijke voordelen daarvan tot doel.

Het label richt zich tot opdrachtgevers van werken aan het openbaar domein. Dat zijn in hoofdzaak openbare besturen van elk niveau die opdrachten uitschrijven voor werken aan de open ruimte. Ook private organisaties kunnen, als zij de doelstellingen en voorschriften onderschrijven, het label verkrijgen als zij ingrepen laten uitvoeren aan het openbaar domein.

2 NORMATIEVE VERWIJZINGEN

NBN EN ISO 9001 – Kwaliteitsmanagementsystemen

NBN EN ISO 14001 - Milieumanagementsysteem

NBN EN ISO 14004 – Milieumanagementsystemen – algemene richtlijnen voor de principes, systemen en ondersteunende technieken

Vademecum Harmonisch Park- en Groenbeheer

Standaardbestek 250

Procesbegeleidingsformulieren worden ter beschikking gesteld door de beheerder van het NIWE Label via <https://www.copro.eu/nl/expertise/...>

Opmerking: Deze standaardformulieren werden opgemaakt als nuttig hulpmiddel bij de implementatie van het NIWE Label. Het gebruik van deze standaardformulieren is echter geen verplichting.

3 TERMEN EN DEFINITIES

Opmerking: Sommige van onderstaande begrippen hebben buiten hun gebruik in de context van deze voorschriften een bredere betekenis, maar hier worden ze als volgt gedefinieerd:

Autochtoon	een exemplaar van een bepaalde plantensoort is autochtoon of 'oorspronkelijk inheems' in Vlaanderen als het afkomstig is van de oorspronkelijke levensgemeenschappen, die zich al van vóór 1500 spontaan hier in Vlaanderen gevestigd hebben en door continue natuurlijke verjonging hier zijn blijven bestaan. Het is met andere woorden een exemplaar dat niet afkomstig is uit bos- of zaaigoed uit het buitenland (waar die inheemse soort immers ook kan voorkomen).
Ecologisch groenbeheer	het ecologisch beheer heeft tot doel het behoud en versterking van de natuurwaarde en bescherming van het leefmilieu, rekening houdend met de noden van de gebruiker. De natuurwaarde wordt bepaald door de zeldzaamheid, biologische kwaliteit, kwetsbaarheid en vervangbaarheid van het natuurelement.
Externe stakeholder	bestekschrijvers, wetgevende overheid, gebruikers (klanten/afnemers), producenten, leveranciers en aanbieders van materialen.
Grijze werken	deel van de infrastructuurwerken waarbij niet-levende infrastructuur wordt aangelegd gebruik makend van minerale, metalen of niet-levende organische materialen of combinaties daarvan.
Groene werken	deel van de infrastructuurwerken waarbij gewerkt wordt met levende organismen zoals bomen, heesters, kruidachtigen, grassen en mossen, en de voorbereidende werken om dat mogelijk te maken zoals verwijderen van verhardingen, boren van plantgaten, enzovoort.
Inheems	een plantensoort is inheems in Vlaanderen als Vlaanderen binnen het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort ligt, al sinds vóór 1500. Een exemplaar van een inheemse soort kan autochtoon zijn of afkomstig van geïmporteerd (= afkomstig van buiten Vlaanderen) bos- of zaaigoed.
Interne stakeholder	werknemers, diensthoofden, bestuurders, mandatarissen.
Managementsysteem	een geheel van samenhangende elementen dat wordt gebruikt om het beleid en de doelstellingen van een organisatie vast te stellen en deze doelstellingen te halen. Een managementsysteem omvat organisatiestructuur, verantwoordelijkheden, procedures, planningsactiviteiten, werkwijzen, processen en middelen (ref. ISO 14004).
Natuurinclusief	wijze van werken waarbij de natuur onderdeel uitmaakt van de uitgevoerde werken met de bedoeling die te vrijwaren en te versterken.

Natuurtechnische milieubouw (NTMB):	tracht in eerste instantie een geschikte uitgangssituatie te creëren (= milieubouw) om vervolgens de natuur spontaan, of door middel van een bepaald beheer, te laten ontwikkelen (= natuurtechniek).
NTMB-materialen	natuurtechnische milieubouwmaterialen, materialen die als doel hebben om natuurontwikkeling te bevorderen, doordat er vegetatie op of doorheen kan groeien of doordat ze gunstig zijn voor fauna en flora. Grond en stenen worden momenteel niet opgenomen bij dit type materialen, opgekweekte levende materialen wel.
NTMB-zorgsysteem	het certificeerbaar managementsysteem voor producenten, leveranciers en dienstverleners van NTMB-materialen.
Organisatie	lokaal bestuur op zowel ambtelijk als politiek niveau.
Shareholder	aandeelhouder.
Stakeholder	belanghebbende, elke persoon of groep die het bereiken van organisatiedoelen kan beïnvloeden of daardoor wordt beïnvloed. (zie ISO 9001, versie 2015, art. 3.2.3).
Streekeigen	streekeigen planten zijn planten die van nature in een bepaalde streek voorkomen of er traditioneel worden aangeplant. Ze zijn aangepast aan de lokale bodem- en klimaatcondities van de regio.

4 CONTEXT VAN DE ORGANISATIE

Nota: Als in de organisatie reeds een gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem conform een norm uit de ISO 9000- en/of 14000-serie is geïmplementeerd, dan onderzoekt de organisatie waar nog bijkomende maatregelen moeten geïmplementeerd worden om aan dit hoofdstuk te voldoen. Een gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem conform een norm uit de ISO 9000- en/of 14000-serie is echter in dit kader geen vereiste.

4.1 INZICHT IN DE ORGANISATIE EN HET TOEPASSINGSGEBIED VAN HET NIWE LABEL

4.1.1 Inzicht in de behoeften en verwachtingen van belanghebbenden

De organisatie legt zijn interne en externe stakeholders vast die relevant zijn voor het NIWE Label en gaat door middel van overleg na welke eisen van deze stakeholders betekenisvol zijn voor het label (inventarisatie). De organisatie onderzoekt binnen dit overleg (art. 9.1.1 en 9.1.2) op welke wijze haar dienstverlening een verdere optimalisatie en/of verbetering kan ondergaan. De informatie over deze stakeholders en hun relevante eisen moet worden gemonitord en beoordeeld.

Interne stakeholders kunnen zijn: werknemers, diensthoofden, bestuurders, mandatarissen.

Externe stakeholders kunnen zijn: bestekschrijvers, wetgevende overheid inzake natuur en omgeving, gebruikers/bewoners, producenten, leveranciers en aanbieders van materialen en diensten.

De organisatie moet vaststellen:

- welke belanghebbenden relevant zijn voor het label;
- de behoeften en verwachtingen van deze belanghebbenden.

4.1.2 Het toepassingsgebied

De organisatie legt het toepassingsgebied van het NIWE Label vast op basis van:

- a) de behoeften en verwachtingen van de belanghebbenden;
- b) haar organisatorische onderdelen, functies en fysieke grenzen;
- c) de diensten van de organisatie.

5 LEIDERSCHAP

Het managementteam staat in voor de strategieontwikkeling en algemeen beleid van de organisatie. Voor de organisatie zijn daardoor een duidelijke missie, visie en strategische doelstellingen uitgewerkt. Die worden bekrachtigd door het Schepencollege. Op jaarlijkse basis evalueert het managementteam de resultaten in relatie tot de strategische doelstellingen en stuurt die bij waar nodig. Het managementteam houdt toezicht op de prestaties van de onderneming, rekening houdend met de belangen van zowel de externe als interne stakeholders.

5.1 LEIDERSCHAP EN BETROKKENHEID

Voor leiderschap en betrokkenheid is er voldoende draagvlak op zowel ambtelijk als politiek niveau.

Het managementteam moet leiderschap en betrokkenheid tonen met betrekking tot het label:

- a) Verantwoordelijkheid nemen voor de doeltreffendheid van het label;
- b) Bewerkstelligen dat het beleid en de doelstellingen worden vastgesteld en compatibel zijn met de strategische richting en context van de gemeenten;
- c) Bewerkstelligen dat de eisen van het label in de werking van de gemeente wordt geïntegreerd;
- d) Bewerkstelligen dat de benodigde middelen voor het label ter beschikking zijn;
- e) Het belang van het voldoen aan de eisen van het label communiceren;
- f) Mensen aansturen en ondersteunen om een bijdrage te leveren aan de doeltreffendheid van het label.

5.2 BELEID

Het managementteam moet een beleid vaststellen, implementeren en onderhouden dat:

- a) Een verbintenis bevat om te voldoen aan de eisen van het label;
- b) Passend is voor het doel en de context van de gemeente en de strategische richting ervan ondersteunt;
- c) Een verbintenis bevat tot continue verbetering van het label;
- d) Een kader biedt voor het vaststellen van doelstellingen.

Het beleid moet:

- a) Beschikbaar zijn en worden onderhouden;
- b) Intern worden gecommuniceerd en toegepast binnen de organisatie;
- c) Bekrachtigd worden door het Schepencollege;
- d) Beschikbaar zijn voor belanghebbenden.

Het natuurinclusief werken wordt opgenomen in het beleidsplan.

5.3 ROLLEN, VERANTWOORDELIJKHEDEN EN BEVOEGDHEDEN BINNEN DE GEMEENTE

Het managementteam moet de verantwoordelijke(n) aanduiden die de bevoegdheid krijg(t)(en) tot:

- a) het bewerkstelligen dat het managementsysteem voldoet aan de eisen van het label;
- b) het rapporteren over de prestaties van het managementsysteem aan het managementteam.

De aangeduide verantwoordelijke(n) krijg(t)(en) voldoende ondersteuning van zowel het managementteam als het Schepencollege zoals die worden beschreven in Hoofdstuk 7.1.

5.4 MILIEUBEWUSTZIJN

Het zo klein mogelijk houden van de impact van de activiteiten op onze omgeving, vraagt een algemene betrokkenheid tegenover het milieu. Elke organisatie moet daarom inzetten op volgende milieugebonden aandachtspunten:

- Water:** Water is geen onuitputtelijke bron. Het wordt ook altijd kostbaarder én dus ook duurder. Waterverbruik beperken kan al via kleine ingrepen. Regenwater voldoet voor veel toepassingen.
- Bodem:** Streven naar een gezonde bodem. Een gezonde bodem is de basis van elk ecosysteem en zelf een bron van biodiversiteit. Verharding van bodems wordt beperkt tot een minimum. Overbodige verharding wordt verwijderd. Bescherm de bodemstructuur en voorkom bodemverdichting. Verhoog het koolstofgehalte. Zorg voor een gezonde hydrologie en nutriëntencyclus.
- Groene ruimten:** Openbare ruimten hoeven geen steenwoestijnen te zijn. Groen zorgt onder meer voor een gezonde en aangename omgeving voor bewoners, voorkomt oververhitting, zorgt voor schaduw en helpt vertraagde afvoer van water.
- Afval:** Het verminderen van afval zorgt voor mindere belasting van het milieu, het scheiden van afval zorgt ervoor dat het afval op een nog betere wijze wordt gerecycleerd en het milieu minder wordt belast. Er wordt getracht zo hoog mogelijk te scoren op de Ladder van Lansink voor de behandeling van afval.
- Energie:** Energiebesparende maatregelen nemen zorgt voor een verlaging van de CO₂-uitstoot maar ook van de energiefactuur.
- Geluidshinder:** Het beperken van geluidsoverlast voor werknemers en omwonenden creëert een betere en gezondere werkplek.
- Mobiliteit:** Aandacht hebben voor duurzame mobiliteit helpt enerzijds het milieu (vb. betere luchtkwaliteit, minder file ...) maar ook het welbehagen van de werknemers (vb. minder stress).
- Aankopen:** Via een duurzaam aankoopbeleid gebruikt een organisatie zijn koopkracht en invloed in de relaties met leveranciers en klanten om de maatschappelijke en milieuprestaties van de gehele keten van producten te verbeteren. Een effectieve manier om de duurzaamheid van de keten te waarborgen is om duurzaamheidscriteria te integreren in het selectieproces van mogelijke leveranciers. Circulariteit speelt een altijd belangrijkere rol.

Er wordt verwacht dat de organisatie rekening houdt met de best beschikbare technieken (BBT). Een lijst van doelstellingen en de daaraan verbonden acties wordt actueel houden (zie art. 6.1.1).

6.1 DOELSTELLINGEN EN DE PLANNING OM ZE TE BEREIKEN

6.1.1 Doelstellingen

De organisatie legt vanuit het beleid en de behoeften van de stakeholders doelstellingen vast die nodig zijn voor het label.

Deze doelstellingen moeten:

- Consistent zijn met het beleid;
- Meetbaar zijn;
- Rekening houden met de eisen van het label (zie art. 5.4 en 8.2);
- Worden gemonitord;
- Worden gecommuniceerd.

6.1.2 Acties plannen om de doelstellingen te bereiken

De organisatie moet bij het opstellen van de acties voor het bereiken van de doelstellingen vaststellen:

- Wat er zal worden gedaan;
- Welke middelen er nodig zijn;
- Wie er verantwoordelijk is;
- Wanneer het zal zijn voltooid;
- Hoe de resultaten zullen worden geëvalueerd, waaronder indicatoren voor het monitoren van voortgang in het bereiken van haar meetbare doelstellingen.

Een lid van de directie neemt de verantwoordelijkheid op zich om de doelstellingen te bewaken gedurende het jaar. Dat betekent dat deze persoon voor elk actiepunt de hierboven benoemde punten registreert. Tevens is deze persoon verantwoordelijk voor de archivering van de registraties ontstaan bij de uitvoering van de actiepunten. Deze persoon staat hoog in de organisatie en heeft daarvoor een mandaat gekregen.

7 ONDERSTEUNING

7.1 MIDDELEN

De organisatie moet de middelen bepalen en beschikbaar stellen die nodig zijn voor het inrichten, implementeren, onderhouden en continu verbeteren van de actiepunten omschreven in het label. De noodzaak aan extra middelen wordt geëvalueerd door de directie.

Onder middelen vallen intern en extern personeel, tijd en financiële ondersteuning.

7.2 COMPETENTIE

Door middel van een organogram kan afgeleid worden dat het betrokken personeel overeenkomstig haar functies / verantwoordelijkheden / bevoegdheden / ervaring en opleiding de actiepunten kan uitvoeren. De noodzaak aan extra opleiding wordt geëvalueerd en indien nodig gepland en geregistreerd.

Er wordt een lijst opgesteld van de vaardigheden die in huis aanwezig zijn. Om de kennis up-to-date te houden wordt er voor elk niveau bijscholing voorzien. Naast het verwerven van kennis moet dat ook de betrokkenheid van de werknemers tegenover de materie verhogen.

7.3 BEWUSTZIJN

De organisatie moet bewerkstelligen dat personen die werkzaamheden verrichten onder het gezag van de organisatie, zich bewust zijn van:

- Het beleid (beleidsvisie);
- Hun bijdrage aan de doeltreffendheid van het label.

7.4 COMMUNICATIE

Elke individuele organisatie beschikt over een passende communicatievorm met haar interne en externe stakeholders.

De organisatie beschikt over een communicatieplan betreffende haar beleid, meer bepaald de groen gerelateerde opdrachten en realisaties. Communicatie kan zowel algemeen als projectgebonden zijn.

De communicatie zal minimaal 2 maal per jaar gebeuren.

Dit plan houdt in:

- a) Waarover te communiceren;
- b) Wanneer te communiceren;
- c) Met wie te communiceren;
- d) Hoe te communiceren.

Er wordt op passende wijze gedocumenteerde informatie bijgehouden als bewijs van haar communicatie.

7.4.1 Interne communicatie

De organisatie communiceert intern over het beleid, het label, ... naar de verschillende niveaus en functies van de organisatie.

De medewerkers krijgen de mogelijkheid om mee bij te dragen aan continue verbetering.

7.4.2 Externe communicatie – Communicatie naar de bewoners

De organisatie communiceert extern over het beleid, het label en de uitgevoerde projecten.

Op verschillende belangrijke plaatsen wordt het label fysiek aangebracht.

8 UITVOERING CONFORM HET NIWE LABEL

In dit hoofdstuk zijn de voorwaarden opgenomen dewelke een opdrachtgever moet volgen om het NIWE Label te verkrijgen.

8.1 ALGEMEEN

8.1.1 Wettelijke bepalingen

De organisatie werkt binnen de geldende wettelijke bepalingen die van toepassing zijn op de organisatie.

8.1.2 NTMB-zorgsysteem

De organisatie onderschrijft de principes van Natuurtechnische Milieubouw. Materialen/producten vallend onder het NTMB-zorgsysteem worden aangekocht bij producenten/leveranciers met een NTMB-zorgsysteem certificaat, of een evenwaardig certificaat, voor deze materialen/producten. Hieronder vallen onder andere levend materiaal, hout en afgeleide producten, natuurtechnische geotextielen en -grids en natuurtechnische composieten.

8.1.3 Plaatsbeschrijving/nulmeting

Bij de start van een project/werk wordt van het projectgebied een plaatsbeschrijving/nulmeting opgesteld van de bestaande landschappelijke kwaliteiten (fauna, flora, bodem, reliëf, waterhuishouding ...). Daarvoor kan er worden samengewerkt met lokale actoren zoals relevante middenveld organisaties, studiebureaus ... Er kan ook worden gebruik gemaakt van beschikbare tools. Deze plaatsbeschrijving/nulmeting wordt meegenomen in de ontwerpfase met als doel om de kwaliteit maximaal te bewaren en te verbeteren.

Aan de hand van deze initiële plaatsbeschrijving/nulmeting wordt een project/werk op een gepast tijdstip en afhankelijk van het project na oplevering gemonitord. Daarbij wordt in kaart gebracht wat er met de genomen acties is bereikt.

8.2 TECHNISCHE BEPALINGEN NIWE LABEL

8.2.1 Behoeften en verwachtingen

Met het NIWE Label voor opdrachtgevers geeft een (lokaal) bestuur aan dat het wil inzetten op het optimaal ondersteunen van de natuur en kwaliteitsvol groen. Daaruit vloeien ecosysteemdiensten die duurzaam tot stand komen. Om de werking en dus de resultaten te optimaliseren, brengt de organisatie de behoeften aan de hand van een meerjarenplan in kaart. In de controlematrix wordt bijgehouden hoe deze behoeften bepaald en geëvalueerd worden.

Elke organisatie stelt een meerjarenplanning op. De planning is opgebouwd uit een beschrijving van de bestaande toestand met aanduiding van de behoeften. Het meerjarenplan wordt vertaald in acties in het beheerplan (art. zie 8.2.2).

8.2.2 Beheerplan

Elke organisatie stelt een beheerplan op projectniveau op voor de belangrijkste elementen van de openbare ruimte met daarin het doel en de aanpak. Speciale aandacht gaat onder meer naar het ecologisch beheer.

8.2.3 Uitschrijven opdracht

Bij het uitschrijven van werken en opdrachten wordt er altijd de nadruk gelegd op de noodzaak om natuurinclusief te werken. De verwijzing naar natuurinclusief werken wordt gedocumenteerd bijgehouden in het dossier van de werken.

8.2.3.1 Bestekteksten

Indien van toepassing worden opdrachten uitgevoerd volgens de eisen opgesteld in het Standaardbestek 250 en 260. De eisen gesteld in het geldende Standaardbestek zijn het minimum en worden uitgebreid met specifieke eisen die het natuurinclusieve karakter van de werken verhogen. De specifieke natuur ondersteunende voorwaarden worden per werf opgelijst.

Voor alle andere opdrachten gelden de eisen uit de Standaardbestekken 250 en 260 als basiskwaliteit waaraan moet worden voldaan. Afwijkende voorwaarden die de kwaliteit van de werken kunnen beïnvloeden worden opgelijst in het dossier.

8.2.3.2 Opsplitsen aanbestedingen in grijze en groene werken

Voor opdrachten bestaande uit zowel grijze en groene werken, worden de aanbestedingen opgesplitst in bouwtechnische en groenvoorzieningswerken met elk een eigen beheer/verantwoordelijke.

8.2.3.3 Selectie / gunningscriteria

Bij het toekennen van een aanbesteding houdt de organisatie niet alleen rekening met de prijs. Ervaring en garantie op kwaliteit worden mee opgenomen. Het werken met een gecertificeerde aannemer of leverancier heeft de voorkeur. Door gebruik te maken van een gecertificeerde aannemer of leverancier kan ervan worden uitgegaan dat de

kwaliteitscontrole binnen het managementsysteem van de aannemer of leverancier is geborgd.

Voorgaande attesten van kwaliteitsvolle uitvoering worden opgevraagd bij de aannemer.

8.2.4 Aankopen producten en diensten

8.2.4.1 Aankopen diensten/producten

Voor aankoop van producten en diensten wordt gebruik gemaakt van gecertificeerde producenten/leveranciers/dienstverleners waardoor de kwaliteit van de producten en diensten gegarandeerd kan worden (vb. NTMB-zorgsysteem, Plant van hier). Afwijkingen worden bijgehouden en gedocumenteerd in het register van aankopen.

Ook uitvoeringscertificaten waardoor de kwaliteit van de werken gegarandeerd kan worden, verdienen de voorkeur.

8.2.4.2 Machines

Bij aankoop van machines ziet de organisatie erop toe dat die zo CO₂-neutraal mogelijk zijn. Als er een minder CO₂ neutraal alternatief de voorkeur krijgt, wordt de uitleg voor de keuze bijgehouden in het register van aankopen.

8.2.4.3 Materialen

Aangekochte materialen voldoen aan de gangbare certificaties en labels.

Materialen die onder het NTMB-zorgsysteem vallen, moeten aangekocht worden bij producenten/leveranciers die gecertificeerd zijn volgens het NTMB-zorgsysteem.

8.2.4.4 Verharding

Er wordt maximaal gebruik gemaakt van waterdoorlatende verharding. Als de verharding zelf niet waterdoorlatend is of als dat technisch niet mogelijk is, wordt de verharding zo opgebouwd dat ter plaatse waterretentie en infiltratie gerealiseerd wordt (wadi's, infiltratiekisten, regentuinen ...).

8.2.4.5 Teelaarde

Het gebruik van veenhoudende potgrond moet vermeden worden.

Van de gebruikte teelaarde wordt er van elke vracht een staal genomen en bijgehouden tot na de periode van het gebruik.

8.2.4.6 Hout

Hout voldoet aan de gangbare labels, FSC of gelijkwaardig. Tropisch hardhout wordt vermeden en vervangen door Europees hardhout van duurzaam beheerde bossen (Robinia, Castanea ...). Geïmpregneerd hout is niet toegelaten.

8.2.4.7 Beplanting algemeen

Er worden duurzaam gekweekte planten en zaden gebruikt. Om de duurzaamheid van de planten te garanderen, wordt die aangekocht bij producenten/leveranciers gecertificeerd voor hun milieuaanpak (MPS, PlanetProof ... of gelijkaardig).

Voor aanplantingen in het buitengebied wordt er maximaal gewerkt met autochtone planten, gekweekt onder het certificaat *Plant van hier* (zie Bijlage 1). Als dat niet mogelijk is, wordt er gewerkt met landschappelijk verantwoorde planten, standplaats geschikte of streekeigen planten.

In de meer bebouwde omgeving wordt er gewerkt met standplaats geschikte beplanting. Er wordt speciaal aandacht besteed aan klimaatadaptatie en de bijdrage tot het verbeteren van de biodiversiteit.

Om de verspreiding van microplastics te voorkomen worden er bij beplantingswerken materialen gebruikt die biologisch afbreekbaar zijn in de bodem. Dat betekent dat producten waarvan de werking tijdelijk is, zoals boombescherming, bindbanden en onkruidwerende afdekkingen, niet mogen vervaardigd zijn uit plastics zoals polypropyleen en polyethyleen.

Zaden

Voor het inzaaien van wegbermen worden zaadmengsels gebruikt zoals beschreven in het Standaardbestek 250.

Bij het inzaaien van groenzones waar biodiversiteit en ecologie belangrijk zijn, zoals bijen- en bloemenweides, wordt erop toegezien dat de gebruikte mengsels ecologisch waardevol zijn. Dat betekent dat er niet gewerkt wordt met steriele variëteiten en hybride soorten.

Er worden monsters genomen van de zaadmengsels. Monsters van zaden worden tot het eerste jaar na de definitieve oplevering bijgehouden.

Vaste planten / kruidachtigen

Waar vooral het esthetische van belang is, wordt er wel op toegezien dat de gekozen soorten en variëteiten standplaatsgeschikt zijn en enigszins bijdragen aan de biodiversiteit. Dat wordt nagegaan door de nulmeting.

Planten/kruidachtigen die noch nectar noch stuifmeel produceren worden vermeden.

Bloembollen

Bij het gebruik van bloembollen gaat de voorkeur naar biologisch geteelde bloembollen. Infertiele bloemen moeten worden vermeden.

Beplanting heesters en bomen

Bomen en heesters worden aangekocht bij gecertificeerde bedrijven die duurzaamheid kunnen garanderen.

Het plantmateriaal voldoet aan de eisen opgesteld in het Standaardbestek 250.

Er wordt eveneens aandacht besteed aan klimaatadaptieve/klimaatrobuuste beplanting.

8.2.5 Kwaliteitsgarantie van de uitvoerders

Om de kwaliteit van bepaalde werken te kunnen garanderen, is het aangeraden om te werken met aannemers of onderaannemers die gekwalificeerd en gecertificeerd zijn voor het uit te voeren werk.

8.2.6 Oplevering van het project

De organisatie houdt een register bij van alle opgeleverde projecten. Per project wordt er een controle uitgevoerd van de geleverde diensten en producten (controle of het bestek werd gevolgd). De bewijzen van deze controle worden per project bijgehouden.

De organisatie moet projecten en leveringen controleren voordat oplevering plaatsvindt. De wijze en mate van controle is afhankelijk van de ingeschatte risico's. De controle volgt minimaal de controles voorgeschreven in de Standaardbestekken.

Als omschreven in een bestek wordt de oplevering uitgevoerd volgens het beschreven protocol. Alle documenten en stalen van leveringen en tussentijdse controles worden gegroepeerd en worden meegenomen tijdens de definitieve oplevering. Het opleverdocument verwijst tevens naar deze documenten en stalen.

Na de definitieve oplevering kan de organisatie een attest van kwaliteitsvolle uitvoering aan de aannemer afleveren. Dit attest bevat eventueel de opmerkingen van de oplevering.

9 EVALUATIE VAN DE PRESTATIES

9.1 METEN, EVALUEREN EN VERBETEREN VAN DE KWALITEIT VAN DE DIENSTVERLENING

9.1.1 Bevraging externe stakeholders

Volgens het principe “meten is weten” beschikt de organisatie over een methode om jaarlijks een representatief aantal externe stakeholders te bevragen. De organisatie stelt daartoe de criteria van de dienstverlening op waarmee het de respectievelijke kwaliteit kan bevragen. De organisatie zorgt voor de bijbehorende registratie. De verkregen informatie moet worden gemonitord en beoordeeld.

9.1.2 Bevraging interne stakeholders

De organisatie doet jaarlijks een evaluatie van haar eigen managementsysteem door middel van een bevraging bij de interne stakeholders. De verkregen informatie moet worden gemonitord en beoordeeld.

9.1.3 Klachtenbehandeling

De organisatie zorgt voor een afdoende klachtenbehandeling. Dat houdt in: een gedetailleerde beschrijving van elke klacht, een evaluatie van de oorzaken die tot de klacht aanleiding gegeven hebben, actiepunten ter behandeling van de klacht en een beoordeling van de behandelingswijze van de klacht. Tevens wordt een registratie voorzien van de datum van de klacht, afsluitdatum behandeling klacht en wie van het personeel de klacht behandeld heeft.

Jaarlijks wordt een statistische beoordeling gemaakt en geregistreerd van de ontvangen klachten. Deze beoordeling wordt door het management en bestuur gehanteerd om kwaliteits- en strategische doelstellingen te formuleren die tot een verbetering van het aantal en aard van klachten aanleiding geven (zie art. 9.2).

9.1.3 Leveranciersbeoordeling

De organisatie beschikt over evaluatiecriteria voor zijn leveranciers. Op basis daarvan doet de organisatie op jaarlijkse basis een beoordeling van de samenwerking in het geval van een langdurig contract. Deze beoordeling vormt ook de basis voor het externe stakeholdersoverleg met de leveranciers (zie art. 9.1.1). De organisatie beschikt tevens over een eindbeoordeling na afloop van het contract met een leverancier.

9.2 MANAGEMENTBEOORDELING

Het managementteam beoordeelt jaarlijks het NIWE Label van de organisatie met betrekking tot de realisatie van de verschillende actiepunten en doelstellingen.

Het managementteam evalueert de resultaten verkregen uit de bevestigingen van de interne en externe stakeholders, de externe audit en de interne audit in relatie tot de strategische doelstellingen van de organisatie en stelt die bij waar nodig (zie art. 5.2. Het beleid en art. 6.1.1 Doelstellingen). Het managementteam houdt toezicht op de prestaties van de organisatie rekening houdend met de belangen van de shareholders maar ook van zowel de externe als interne stakeholders.

De registraties opgemaakt in dit kader worden gedurende minimaal 5 jaar bewaard.

9.3 INTERNE AUDIT

De organisatie voert 1 keer per jaar een interne audit uit om na te gaan of het managementsysteem voldoet aan de eisen van het label en doeltreffend is geïmplementeerd en onderhouden.

De resultaten van de interne audit moeten worden geregistreerd en gerapporteerd aan het managementteam.

10.1 KENNISONTWIKKELING EN KENNISUITWISSELING

De organisatie engageert zich tot een verdere kennisontwikkeling inzake natuurinclusief werken en haar ketenverantwoordelijkheid. De organisatie onderzoekt daartoe de interne leemtes. De nadruk inzake kennisontwikkeling ligt op het leren uit goede praktijkvoorbeelden. Het engagement moet zich vertalen in jaarlijkse concrete actiepunten met bijbehorende evaluatie van bereikte resultaten en bijsturing waar nodig. Samenwerking tussen verschillende organisaties (tussen leveranciers/producenten, andere stakeholders of steden en gemeenten) wordt gezien als een basis tot succes voor kennisontwikkeling en -overdracht.

De organisatie engageert zich vervolgens tot het ter beschikking stellen van de opgedane kennis en ervaring binnen de keten. Dat gebeurt onder andere via communicatie met de interne en externe stakeholders.

Planten van Hier zijn afstammelingen van bomen en struiken die zich na de laatste ijstijd spontaan in onze gebieden gevestigd hebben. Omdat ze hier al zeer lang vertoeven, zijn ze aangepast aan de bodem en de leefomstandigheden in onze streken. Bovendien hebben onze fauna en flora zich aangepast aan de groei- en bloeicyclus van autochtone bomen en struiken.

Het gebruik van de plant van hier geeft ondernemers volgende voordelen:

- Grotere overlevingskansen
- Versterken biodiversiteit
- Verhogen klimaatbestendigheid
- Korte keten
- Voeden regionale identiteit
- Cultuurhistorische waarde
- Stimulans werkgelegenheid

Bijkomende informatie kunt u vinden op volgende site: <https://www.plantvanhier.be/>

LIJST BESCHIKBARE PLANTEN

<i>Alnus glutinosa</i>	zwarte els	<i>Salix fragilis</i>	kraakwilg
<i>Tilia platyphylla</i>	zomerlinde	<i>Ilex aquifolium</i>	hulst
<i>Quercus robur</i>	zomereik	<i>Rosa canina</i>	hondsroos
<i>Prunus avium</i>	zoete kers	<i>Corylus avellana</i>	hazelaar
<i>Betula pubescens</i>	zachte berk	<i>Carpinus betulus</i>	haagbeuk
<i>Tilia cordata</i>	winterlinde	<i>Salix cinerea</i>	grauwe wilg
<i>Quercus petraea</i>	wintereik	<i>Ulmus minor</i>	gladde iep
<i>Sorbus aucuparia</i>	wilde lijsterbes	<i>Sambucus nigra</i>	gewone vlier
<i>Euonymus europaeus</i>	wilde kardinaalsmuts	<i>Fraxinus excelsior</i>	gewone es
<i>Acer campestre</i>	veldesdoorn	<i>Salix aurita</i>	geoorde wilg
<i>Crataegus laevigata</i>	tweestijlige meidoorn	<i>Cornus mas</i>	gele kornoelje
<i>Rhamnus frangula</i>	vuilboom	<i>Viburnum opulus</i>	gelderse roos
<i>Prunus spinosa</i>	sleedoorn	<i>Prunus padus</i>	europese vogelkers
<i>Salix alba</i>	schietwilg	<i>Crataegus monogyna</i>	éénstijlige meidoorn
<i>Ulmus glabra</i>	ruwe iep	<i>Cytisus scoparius</i>	brem
<i>Betula pendula</i>	ruwe berk	<i>Salix caprea</i>	boswilg
<i>Cornus sanguinea</i>	rode kornoelje	<i>Salix purpurea</i>	bittere wilg
<i>Populus tremula</i>	ratelpopulier	<i>Fagus sylvatica</i>	beuk